

روانشناسی دینی

مؤلف

ابراهیم یعقوب زاده

خرم آباد

انتشارات شاپور خواست

۱۳۹۸

سرشناسه	: یعقوب زاده، ابراهیم، ۱۳۵۷
عنوان و نام پدیدآور	: روانشناسی دینی / نویسنده: ابراهیم یعقوب زاده
مشخصات نشر	: خرم آباد: انتشارات شاپورخواست ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۲۳۰ ص.
شابک	ISBN: 978 - 600 - 260 - 435 - 4
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: روان شناسی مذهبی
موضوع	Psychology, Religious :
رده بندی کنگره	: BL ۵۳/۹ ۱۳۹۷
رده بندی دیویی	: ۲۰۱/۹:
شماره کتاب شناسی ملی	: ۵۴۵۴۶۹۳:

روانشناسی دینی

مؤلف

ابراهیم یعقوب زاده

انتشارات شاپورخواست

خرم آباد، پلاک ۱۱، پ. م. ۰۹۱۶۳۹۸۴۰۱۱

www.Shapour-khast.ir

Email: info@shapour-khast.ir

أمور رایانه‌ای: لیلا صیادبیرانوند - طرح جلد: فاطمه سپهوندی

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه - نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

چاپ: روز

شابک: ۴ - ۴۳۵ - ۲۶۰ - ۶۰۰ - ۹۷۸

بها: ۳۵۰۰۰ تومان

فهرست

صفحه	عنوان
۱۳	پیش‌گفتار
	فصل اول
	کلیات
۱۵	مقدمه
۲۲	روشن‌شناسی
۲۲	تاریخچه روانشناسی دین
۲۴	تاریخ تحول
۲۵	فیزیولوژی روانشناختی
۲۶	نخستین خدمات علمی به روانشناسی دین
۲۷	روانشناسی اعماق
۲۹	تکوین روانی
۳۱	تشکل روانی
۳۳	روان‌درمانی
۳۵	تفاوت روانشناسی دین با روانشناسی دینی
۳۶	مسائل روانشناسی دین

فصل دوم

ابعاد زیستی و تجربی روانشناسی دین

	توصیفی اجمالی از رویکرد شناختی و مهم‌ترین نظریه‌های شناختی رشد
۳۹	دینی
۴۶	ارزیابی انتقادی رویکرد شناختی رشد دینی
۴۷	اختصاص تفکر سحری و جادویی به دوره کودکی
۴۸	تصویر انسان‌گرایانه کودکان از خدا

۵۰	تأخیر آموزش‌های دینی به کودکان تا زمان دستیابی به تفکر انتزاعی
۵۳	تأثیرپذیری گزینش موضوعات پژوهشی، مراحل و ویژگی‌های آن‌ها از مبانی دین‌شناختی و آموزه‌های مسیحیت
۵۵	محدودیت‌های رویکردشناختی رشد دینی در تعیین مراحل رشد دینی
۵۷	مبانی نظری مربوط به ماهیت انسان

فصل سوم

نظریه‌های روانشناسان درباره دین

۷۷	یونگ و روانشناسی دین
۸۶	ویلیام جیمز
۸۸	تاریخچه
۸۸	روش‌شناسی
۹۰	مبانی فکری ویلیام جیمز
۹۳	تجربه دینی از دیدگاه ویلیام جیمز
۹۵	تنوع ادیان و گوهر دین از دیدگاه ویلیام جیمز
۹۶	روش‌شناسی ویلیام جیمز
۹۷	فروید
۹۷	زمینه‌های رشد نظریه فروید
۹۸	تحول نظریات فروید در باب دین
۹۸	نظریه معروف فروید
۹۹	کتاب توتّم و تابو
۱۰۰	کتاب آینده یک پندار
۱۰۱	کتاب تمدن و ناخرسندی‌های آن
۱۰۱	کتاب موسی و یکتاپرستی
۱۰۲	نقدهای فروید بر دین
۱۰۳	نقدها و ایرادهای وارد بر نظریات فروید
۱۰۵	گوردن آلپورت

۱۰۷	ویژگی کلی یک نظریه شخصی
۱۱۲	صفات از دیدگاه آلپورت
۱۱۴	ویژگی‌های صفات دیدگاه آلپورت
۱۱۵	انواع صفات
۱۱۶	انگیزش و شخصیت
۱۱۷	خصوصیات اندک‌ها
۱۱۷	مفهوم خود، ستان، کارکردی
۱۱۸	شخصیت سالم از نگاه آلپورت
۱۲۰	نظام‌های ارزشی بر اساس دیدگاه آلپورت
۱۲۱	نظام ارزشی دینی

فصل چهارم

سنجش دینداری

۱۲۷	مبنای نظری دلبستگی
۱۲۷	اساس زیستی نظریه دلبستگی
۱۲۹	زندگی‌نامه و تأثیرپذیری‌های جان بالبی
۱۳۰	تعریف دلبستگی
۱۳۳	هدف بالبی
۱۳۳	نظریه دلبستگی
۱۳۵	اهمیت نظریه دلبستگی
۱۳۶	مفروضه‌های اساسی نظریه دلبستگی
۱۳۸	مفاهیم اساسی در نظریه دلبستگی
۱۳۸	حساسیت و کیفیت دلبستگی
۱۳۹	نظام دلبستگی
۱۳۹	مدل‌های فعالساز درونی
۱۴۰	نظام کاوشی
۱۴۰	دلبستگی و کاوش در سراسر چرخه زندگی

۱۴۱	دلبستگی ایمن به عنوان یک عامل محافظ
۱۴۱	اهمیت رفتار حساس
۱۴۳	ارتباط نظریه دلبستگی با نظریات دیگر
۱۴۶	دیدگاه کردارشناسی
۱۴۸	پژوهش‌های هارلو
۱۴۹	علائم دلبستگی
۱۴۹	تداوم الگوهای دلبستگی
۱۵۰	چارچوب تکاملی نظریه دلبستگی
۱۵۱	دلبستگی در بزرگسالی
۱۵۲	مراحل دلبستگی
۱۵۶	ارزیابی دلبستگی و انواع آن
۱۶۰	شیوه‌های جدید ارزیابی دلبستگی کودکان
۱۶۰	طبقه‌بندی کیفیت دلبستگی
۱۶۲	عوامل مؤثر بر دلبستگی
۱۶۲	فرصت برقرار کردن رابطه نزدیک
۱۶۲	کیفیت پرستاری
۱۶۳	ویژگی‌های کودک
۱۶۳	شرایط خانوادگی
۱۶۴	خلق و خوی کودک
۱۶۴	سلسله مراتب اشخاص مورد دلبستگی
۱۶۵	دلبستگی‌های متعدد
۱۶۶	روش‌های فرزندپروری و دلبستگی کودک
۱۶۷	آموزش والدین برای حساس شدن
۱۶۷	دلبستگی و تأثیرات آن بر شخصیت و زندگی آینده افراد
۱۶۸	دلبستگی ایمن
۱۶۹	دلبستگی و آسیب‌شناسی روانی

۱۶۹	محرومیت مادری
۱۷۱	اضطراب جدایی
۱۷۱	ضربه روانی و دلبستگی
۱۷۱	حساسیت مادری
۱۷۲	ترس از لوس شدن
۱۷۲	نشانه‌های مشکلات دلبستگی
۱۷۲	نظریه درمان دلبستگی

فصل پنجم

تجربی دینی، عرفان

۱۷۵	پیش‌درآمد
۱۷۷	تعریف «تجربه دینی»
۱۷۸	ماهیت تجربه دینی
۱۹۲	آیا تجربه دینی می‌تواند توجیه‌گر عقاید دینی باشد؟
۱۹۴	دیدگاه آلتون در باب توجیه باور دینی از طریق تجربه دینی
۱۹۷	اساس استدلال آلتون
۱۹۸	اشکال بر دیدگاه آلتون
۱۹۸	پاسخ آلتون
۲۰۰	سوین برن و اصل (زودباوری)
۲۰۲	گاتینگ و توجیه باورهای دینی
۲۰۵	آیا تجربه دینی می‌تواند توجیه‌گر عقاید دینی باشد؟

فصل ششم

آثار دینداری

۲۰۷	آثار دینداری
۲۲۵	منابع و مأخذ

پیش گفتار

افسردگی، اضطراب، تنش و استرس از بیماری‌های روانی دوران معاصر است که ساختار وحدت‌یافته شخصیت انسان را از بین می‌برند و قدرت سازگاری فرد را در رابطه با خود، جامعه، محیط و خداوند بسیار کاهش می‌دهند و موجب اختلال در ساختار تفکر و رفتار و عواطف می‌گردند. اضطراب، بیماری رایج قرن ما است. اضطراب، یک احساس فراگیر، بسیار ناخوشایند و اغلب مبهم، نوعی می‌باشد که اغلب با تظاهرات محیطی همراه می‌گردد؛ مثل تنگی نفس، درد قفسه سینه، طش قلب، تعریق مفرط، سردرد، ناراحتی مختصر معده، اسهال، احساس سرگیجه و سبکی در سر، تشدید رفلکس‌ها، بالا رفتن فشار خون، تکرر ادرار، کندی دفع ادرار و بی‌قراری، که با عدم توانایی برای نشستن یا ایستادن مشخص می‌شود.

۱. در مقابل آرامش، می‌توان از تنش و استرس نام برد. در فلسفه شرقی، استرس به معنای نبود آرامش درونی است و در اصطلاح، حالتی از اضطراب است که در وقتی حوادث و مسئولیت، افزون بر آن مقداری که انسان بتواند با آن کنار بیاید تجربه می‌شود. به زبان «فیزیولوژیایی» استرس، به میزان استهلاک و فرسودگی بدن گفته می‌شود.

۲. مفهوم تنش و استرس به خودی خود از تکامل تعادل حیاتی از ارگانیسم، همراه با پاسخ‌های بیوشیمیایی معین، نسبت به هر گونه به هم خوردگی این تعادل حیاتی، خبر می‌دهند. بدن انسان نسبت به استرس و تنش دچار تغییرات هورمونی و عصبی شدید می‌شود و همراه با آزاد کردن هورمون آدرنالین و تغییرات احساسی همراه با برانگیختگی هیجانی ایجاد می‌گردد. چهار دسته واکنش نسبت به تنش وجود دارد: جسمانی (بی‌قراری)، روانی (فقدان اعتماد به نفس)، هیجانی (اضطراب) و رفتاری

(افزایش و با کاهش خواب)، سازگاری معمول با زندگی، آگاهی از آسیب‌پذیری نسبت به عوامل استرس‌زا، شناخت آن‌ها، آگاهی از تنش و پیامدهای منفی، خنثی و یا حتی مفید آن‌ها، مدیریت تنش و مدیریت استرس، مراحل طرح کلی رشد سلامت روانی فرد را ارائه می‌دهد.

برای اینکه انسان در معرض این بیماری‌های خطرناک قرار نگیرد «پیشگیری» بهترین راه است. آرامش روانی، اصطلاحی است که برای پیشگیری اولیه از مبتلا شدن به انواع بیماری‌های روانی به کار می‌رود. تأسیس مراکز متعدد روان‌درمانی، بیمارستان‌ها و کلینیک‌های پزشکی در سراسر جهان و مراجعه روزنامه‌میلون‌ها نفر به این مراکز و صرف هزینه‌های بسیار برای درمان بیماران روحی- روانی همگی بیانگر شدت گرفتاری انسان‌ها در مواجهه با این بیماری‌هاست. از طرفی رخ دادن حوادث ناگواری مانند خودکشی و پرخاشگری و رفتارهای خشونت‌آمیز مختلف نشان دهنده عدم توفیق دانش و توان بشر در پیشگیری و درمان بیماری‌ها و بازگرداندن آرامش به بیماران است.